

ANNA WITCZAK

VOOR WIE DE AUTEUR WIL VINDEN

Op 28 juni jl. rond 11.30 werd de internationale kunstbeurs TEFAF in Maastricht overvallen. Vier mannen, gekleed in stijlvolle colberts en petjes, kwamen het beursgebouw binnen en gingen rustig te werk. Een van de overvallers sloeg met een sloophamer een vitrine met peperdure juwelen kapot, terwijl de andere overvallers bezoekers op afstand hielden met een vuurwapen. Vervolgens vluchtten de rovers op elektrische stepjes. Hoe bizar wil je het hebben? Voor zover bekend is er niemand gewond geraakt. De overvallers wisten sieraden buit te maken ter waarde van ongeveer 27 miljoen euro. De daders zijn nog voortvluchtig (“Sieradenroof”).

Op hetzelfde moment, maar dan wel 950 km verderop, in Wrocław, werd een internationaal bekende antiquariaat overvallen. Vier mannen, gekleed in stijlvolle colberts en petjes, kwamen het antiquariaat binnen en gingen rustig te werk. Een van de overvallers sloeg met een sloophamer een vitrine met kostbare boeken en manuscripten kapot, terwijl de andere overvallers klanten en de eigenaar op afstand hielden met een vuurwapen. Vervolgens vluchtten de rovers op elektrische stepjes. Hoe bizar wil je het hebben? Voor zover bekend is er niemand gewond geraakt. De overvallers wisten een manuscript buit te maken van nog onbekende waarde. De daders zijn nog voortvluchtig.

Dit was te vernemen uit een bericht van de politie dat als DRINGEND door alle media werd uitgezonden. Verder vermeldde de dienstdoende rechercheur als volgt:

Het manuscript is geschreven in een onbegrijpelijke taal die zo goed als nergens op lijkt (dit klonk uitgesproken misprijzend). De voorlopige analyse van de bevindingen wijst uit dat het om een taal gaat die een eeuwige twijfelaar is, die niet weet of die

Mgr ANNA WITCZAK is verbonden aan de vakgroep Nederlandse Filologie van de Universiteit van Wrocław. Haar specialisatie betreft taalkunde met klem op psycholinguïstiek. Correspondentieadres: Katedra Filologii Niderlandzkiej WF, Uniwersytet Wrocławski, ul. Kuźnicza 21-22, 50-138 Wrocław, Polen; e-mail: anna.witczak@uwr.edu.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6555-4456>.

Duits of Engels wil klinken. Hoogstwaarschijnlijk heeft zij tussen beide talen gelegen, net het corpus collosum tussen de hersenhelften, en ervoor gezorgd dat de informatie tussen die twee talen uitgewisseld kon worden. – Na deze uiteenzetting van de rechercheur werden er camerabeelden getoond van de overvallers. Een van hen hield het manuscript nonchalant onder zijn linkerarm. De politie heeft de foto van de arm en het manuscript uitvergroet. Men ziet daar een stukje van het manuscript met daarop Voor wie, dan komt de arm van de overvaller en daaronder zijn nog twee woorden van het manuscript te lezen: wilt leren. Voor wie [...] wil leren. De politie roept iedereen op die deze taal herkent of andere informatie over deze zaak heeft, contact op te nemen met de recherche. Mensen die anoniem willen blijven, kunnen bellen met Meld Misdaad Anoniem of een e-mail sturen naar recherche@politie.wroclaw.pl

Mijn handen begonnen te zweten en mijn hart ging tekeer. Mijn hypothalamus-hypofyse-bijnier-as werd geactiveerd en de productie van adrenaline is begonnen. Aan mijn burgerlijke plichten denkende, begon ik onmiddellijk aan mijn anonieme brief aan de politie. Ik legde er keurig uit, dat ik voor al het geld van de wereld te vertrouwen ben. Ik betaal namelijk mijn belastingen altijd op tijd en in de tram sta ik altijd op, en laat de oudere mensen zitten, ook al heeft meneer de tijd schaamteloos aan mijn lichaam geknabbeld. Ik laat mijn hond drie keer per dag uit, altijd aangelijnd. Ik douche nooit langer dan 5 minuten, en ik bespaar natuurlijk ook energie. Als een gehoorzame burger ben ik overal vóór en als het nodig is, zelfs overal tegen. Kort samengevat, ik weet dat het om de Nederlandse taal gaat. Meer weet ik niet en ik groet hierbij iedereen hartelijk. Ik drukte op *Verzenden* en weg was die, mijn anonieme brief.

Trots en voldaan ging ik op de bank zitten en droomde heerlijk over mijn burgerlijke heldendaden. Opeens werd er bij mij aangebeld. Ik deed vrolijk open, maar mijn glimlach verdween als regendruppels op mijn vieze raam. Er stonden twee politiemannen voor mijn neus. Mevrouw, pakt u uw spullen maar in, u gaat met ons mee naar het politiebureau. We hebben uw anonieme e-mail ontvangen. – Het was toch anoniem, zei ik zachtjes, en voelde dat mijn assertiviteit sneller dan een eendagsvlieg stierf. Ik spartelde als een gevangen vis aan de haak happend naar hoop, maar ik wist dat ik mijn strijd moet opgeven. Johan Cruijff zou zeggen: “Als je niet ken winnen, moet je zorgen dat je niet verliest.” (“Als je niet ken winnen”)

Politiebureau Wroclaw Stare Miasto, las ik op het bord. We waren er. De rechercheur stond mij op te wachten. Als blikken in de ogen konden doden, had ik dit verhaal niet meer kunnen opschrijven. Ik moest opschieten en direct aan het werk beginnen. Welk werk?, vroeg ik, maar de rechercheur deed alsof hij stokdoof was. Het gestolen manuscript, zei hij, was een kopie van het origineel dat nu rustig in de brandkast van de politie lag te rusten na al die hoog opgelopen

dat nu rustig in de brandkast van de politie lag te rusten na al die hoog opgelopen emoties, en na al die ophef. De antiquariaatseigenaar is op een vrij mysterieuze manier in het bezit van het manuscript gekomen. Ongeveer één jaar geleden kreeg hij een pakketje door een onbekende postbode bezorgd. Hij had hem nooit eerder gezien en daarna ook nooit meer. De postbode was erg zenuwachtig en stond te trillen als een espenblad voor de toonbank van het antiquariaat. Met een smekende blik vroeg hij om uiterst voorzichtig om te gaan met het pakketje en toen was hij weg, even onverwachts als hij verschenen was. De eigenaar deed het pakketje open en vond er een vergeeld manuscript in. Er kleefde een briefje aan met daarop in het Pools geschreven: GOED BEWAREN!!! Uit respect voor de auteur van het manuscript en ook voor diegene voor wie het manuscript zoveel waarde had, besloot de eigenaar een kopie ervan te maken. Het origineel verstopte hij in zijn kluis en de kopie legde hij op een prominente plaats in de vitrinekast van zijn winkel. De kopie oogde even mooi als het origineel en trok heel veel aandacht van de klanten. Er was iets unieks aan het (gekopieerde) manuscript en velen wilden hem kopen. Mensen waren bereid om flinke bedragen op de toonbank te leggen om het manuscript te bemachtigen, maar de eigenaar luisterde daar altijd onbewogen naar. Nee, het is niet te koop, was keer op keer zijn antwoord. En nu zijn de rovers ervandoor, niet wetende dat zij een kopie ontvoerd hebben.

De rechercheur keek naar mij en zei dat ik het manuscript moest gaan lezen en een psychologisch portret moest opmaken van de auteur. Op deze manier hoopte de politie te achterhalen, wie de auteur is, waar hij vandaan komt en waarom zijn manuscript zo gewild is. De politie kon me hier helaas niet voor betalen wegens alom bekende tekorten aan geldmiddelen en andere benodigdheden. Gezien het feit dat ik geen onbetaalde boetes heb, rest hun niets anders dan me voor eeuwig dankbaar te zijn. Ik kreeg een piepklein tafeltje pal naast de deur toegewezen. En op het tafelblad lag het adembenemende manuscript.

Ik zag het helemaal voor mij, ik in de schijnwerpers, op de rode loper van de forensische taalkunde, ik de hoofdgast van alle regionale, nationale en internationale talkshows en nieuwsuitzendingen. Ik, die in voetsporen treed van Shuy en Fitzgerald die in de jaren negentig van de twintigste eeuw hielpen de America uit de klauwen van Theodore Kaczynski alias de Unabomber te redden en maakten de forensische taalkunde wereldbekend. Of is dat laatste misschien toch voornamelijk aan Netflix te danken? Hoe dan ook, ik zou deze zaak oplossen en de enigmatische auteur vinden. Alle glans en glorie voor mij.

Hallo?!? Wakker worden! Dit is geen FBI-instelling. Flikken uit Rotterdam noch Flikken uit Maastricht komen u helpen!, de alleswetende rechercheur heeft mijn illusies doen verdampen. Oh, lieve hemel sta mij bij. Uiteenlopende gedach-

ten vlogen door mijn hoofd. Er was geen touw aan vast te knopen. Volgens de geleerden hebben we zo'n 50.000 gedachten per dag (Łęcka). Hoe ze het hebben opgeteld, blijft me een raadsel. Ik geloof in de wetenschap, hoewel er vaak over een conflict tussen geloof en wetenschap gesproken wordt, maar dat dit probleem laat ik even rusten.

Hoe vind ik de auteur, dat is de grote vraag van vandaag. Ik zal gebruik maken van onderzoeksmethodes die bij auteursherkenningsonderzoek en auteursprofilering toegepast worden. Bij het auteursherkenningsonderzoek kan men conclusies trekken op basis van stylometrische analyses. Iedereen heeft zijn eigen unieke schrijfstijl die als vingerafdruk kan gezien worden. Bij stylometrisch onderzoek wordt er met behulp van statistische computerprogramma's naar functiewoorden gekeken. Functiewoorden, dat zijn onder meer lidwoorden, voornaamwoorden en voorzetsels. Het gebruik van functiewoorden gebeurt buiten ons bewustzijn. De meeste taalgebruikers letten er niet op hoe vaak bijvoorbeeld het woordje "er" of "en" in hun teksten voorkomt (Kredens, Rybicki, Renckens). De andere onderzoeksmethode concentreert zich op de stilistische kant van de tekst, dat wil zeggen, lexicale, semantische en syntactische kenmerken (Kredens, Renckens). Om aan de verwachtingen en vooral de eisen van de rechercheur te kunnen voldoen, zal ik de tweede onderzoeksmethode omarmen en toepassen.

Het manuscript was op een typemachine geschreven en het was versierd met opmerkelijke tekeningen. In de boven rechterhoek op de eerste pagina stond er een handgeschreven aantekening *Voor wie Nederlands wil leren*. Dat is inderdaad een goede vraag: wie wil eigenlijk Nederlands leren? Wie komt er op het idee om zijn bestaan op Moeder Aarde op te offeren aan het bestuderen van de Nederlandse taal? Enkel de uitspraak van de harde "g" vereist urenlang oefenen en brengt veel studenten op de rand van de wanhoop of eventueel naar de spreekkamer van de logopedist. Kiest men voor de studie Nederlands omdat die nergens anders terecht kan en zijn dromen over een flitsende carrière als advocaat, chirurg of archivaris naar het land der vergetelheid moet verbannen? Of schuilt er een andere motivatie achter? Misschien een fascinatie voor sprookjesachtige landschappen, wonderlijke bloemenvelden of de adembenemende architectuur? Of misschien een liefde voor prachtige wolkenluchten die Jacob van Ruisdael op zijn 17^e-eeuwse doeken 'fotografeerde'? Of misschien toch een pure liefde voor de taal zelf, die de sprekers in staat stelt om diervriendelijk vlees te eten, gezellig te zijn en het gezellig te hebben, rijnschaamte te ervaren en op het strand lekker uit te zwaaien? Vol trots presenteerde ik aan de rechercheur mijn baanbrekende vraag en mijn ontdekkingen, maar hij deelde mijn enthousiasme niet en noemde het puur humanistische dwalingen. Ik moest stoppen met het in het donker tasten en

op zoek gaan naar de auteur en niet naar zijn volgelingen of bewonderaars. Terug dan naar het manuscript, richting het licht.

Het manuscript telt in totaal 183 pagina's onderverdeeld in 10 hoofdstukken. Elk hoofdstuk aangekondigd door een verhaal en logisch ingedeelde oefeningen met de benodigde grammaticale uitleg. Alles aangevuld met vragen en antwoorden die de taalgebruiker zouden kunnen helpen om een weg te vinden in het talige doolhof der dingen. Zij hebben ook een motiverende, socialiserende, educatieve en persoonsvormende functie: *Wanneer krijg je iets lekkers? Als je braaf bent.; Loop ik zo maar weg als ik mijn biefstuk heb? Nee (n), u betaalt (hem).; Wat moet ieder goed politicus vooral zijn? Een goed politicus moet vooral een bekwame toneelspeler zijn* (Wilmots 15, 47, 146). Dat alles rijmt mooi met de normen en waarden, waar iedereen hartstochtelijk over praat, maar zich niet altijd aan houdt.

De spelling rijmde echter niet met de regels van nu. De teksten waren geschreven tussen 1954 en 1995. In het jaar 1954 heeft de Taalunie besloten dat de spelling met de *k* de voorkeur krijgt, maar de *c* werd niet helemaal verbannen en mocht verder gebruikt worden. De *k* regeerde op een despotische wijze tot 1995 en toen werd die door de Taalunie verbannen naar de Canarische Eilanden (BeterSpellen.nl). Nadat ze in de ballingschap is gegaan, mocht de *c* de troon bestijgen en hij probeert sindsdien van de Lage Landen een spellingeenheid te maken.

Tussen 1954 en 1995 zitten 41 lange jaren, zei de rechercheur bijtend. Het is noodzakelijk om de tijdsperiode beter af te bakenen, want hier heeft de politie totaal niets aan, mevrouw. Leuker kunnen wij het niet maken, wel vriendelijker, dacht ik bij mezelf en ging verder op zoek naar andere aanwijzingen die mij dichterbij de auteur konden brengen.

De typemachine dan. Zou de auteur met twee of tien vingers kunnen typen? Welke typemachine gebruikte de auteur? Zoals verwacht, was de enige forensische expert op het gebied van schrift- en documentenonderzoek met pensioen en wegens alom het bekende tekort aan geldmiddelen kon hij niet meer om een expertise gevraagd worden. Met behulp van de moderne techniek, dat wil zeggen een slimme applicatie genaamd *Find my Font*, kwam ik erachter dat de gebruikte lettertype hoogstwaarschijnlijk de Client Mono is. Hoogstwaarschijnlijk wil zeggen: met een zekerheid van 83%. Naar verluidt zouden de analoge typemachines uitgerust zijn met de monospace lettertypes, zoals Client Mono. (doubelsmart.nl). Via typemachinefabriek.nl en schrijfmachine.be kwam ik in een wonderbaarlijke wereld van tientallen type-/schrijfmachines. Oogverblindende Olivettis, Brother Deluxen, Singers, Japies en Olympia's uit de jaren 60 en 70. In het manuscript

zijn woorden in het Duits te vinden met diakritische tekens en een *scharfes s* en dat betekent dat de auteur over een QWERTZ – formaat moest beschikken om het correct te kunnen typen. Als ik een typemachine voor onze auteur had mogen uitkiezen, dan zou ik voor een Olympia gaan, die als betrouwbaar, goed en stevig te boek staat. Men kan zijn Olympia dankzij een speciale case met zich op reis nemen en overal typen. Olivetti zou de auteur ook goed staan, maar gezien zijn belangstelling voor de Duitse taal, veronderstel ik uiterst voorzichtig dat het manuscript op een Olympia Duitsland uit de jaren '60 of '70 getypt werd.

Het ontwerp en de opmaak van het manuscript zijn minimalistisch, bescheiden en ingetogen, waardoor de lezer vrijwillig gedwongen wordt om zich op de inhoud te concentreren. Het was ongetwijfeld vóór de jaren 90 geschreven, toen het woord *internet* in het menselijke oor nog helemaal niet klonk, zelfs minder dan een *abracadabra*, toen de inhoud belangrijker was dan het omhulsel. De auteur heeft een boek geschreven voor een denkend mens die van woorden houdt. De menselijke aandacht van vandaag is helaas verslapt. “Ooit was ik een duiker in een zee der woorden, nu glijd ik over het woordoppervlak, net als iemand op een jetski.” (Carr 17). Een manuscript uit de voltooid verleden tijd.

Het manuscript verbergt iets nonchalants, namelijk de 13 opmerkelijke tekeningen die goed bij de inhoud van de tekst aansluiten. Het is echter moeilijk vast te stellen of de auteur tevens de tekenaar is geweest. De beeldtaal van de tekeningen roept allerlei associaties op, moedigt tot het nadenken aan en heeft ook een bijwerking die hier gemeld dient te worden: ze bezorgt een glimlach op het gezicht van de lezer/kijker. Hieruit kan ik voor de rechercheur concluderen dat hij op zoek moet gaan naar iemand die niet enkel over de taalontwikkeling der mensen waakt, maar ook de hersenen van de lezer doordacht prikkelt en hun verbeeldingskracht aanspreekt.

De eerste pagina ziet er avontuurlijk uit. Bovenaan staat er *SINTERKLAAS WOONT IN SPANJE* en dan volgt er een tekening van eigenzinnige man met de uitrusting van Sinterklaas inclusief een paard. Deze Sint doet me denken aan de vernuftige edelman Don Quichot van La Mancha en zijn weliswaar knokige doch trouwe paard Rocinante. Het is moeilijk om met zekerheid vast te stellen dat de auteur een ware liefhebber van Cervantes en Spaanse literatuur is, maar alle aanwijzingen wijzen erop dat hij onder de invloed van de woorden van Cervantes' vriend het manuscript heeft ontworpen. Dat valt althans op te maken uit zijn verhalen die een basis voor elk hoofdstuk vormen. Schrijvende hield de auteur zich aan de regels die in het voorwoord van Don Quichot staan:

Je moet zorgen dat je betoog eenvoudig, in treffende, fatsoenlijke, welgekozen bewoordingen en welluidende, geestige zinsneden is gesteld, waarbij je je bedoeling

zo goed mogelijk schetst en je ideeën uiteenzet zonder ze ingewikkeld en duister te maken. Zorg ook dat bij het lezen de zwaarmoedige lezer een lach opbrengt, de goedlachse zijn lach verbreedt, de simpele niet wordt gekwetst, de schrandere je vindingrijkheid bewondert, de ernstige geen aanstoot neemt, en de voorzichtige je zijn lof niet onthoudt. (Cervantes 10)

Mijns inziens bevatten deze woorden de clou van het manuscript en schetsen een treffend profiel van de auteur.

Hij schreef zijn verhalen voornamelijk in enkelvoudige zinnen, wat de tekst goed leesbaar maakt en de lezer alle ruimte geeft om de betekenis ervan op een rustige manier te ontdekken, zonder onnodige stress en verwarring. Zijn verhalen brengen het dagelijks leven in het beeld en lichten een tipje van de sluier op van de Nederlandstalige cultuur en gewoontes. Ze hebben ook een bijkomende functie, ze laten ons een kijkje nemen in de wereld van de auteur.

Maak u toch eindelijk een profiel van de auteur op, hoorde ik plots de stem van de rechercheur. U dwaalt als de dolende ridder. U moet onmiddellijk met al die intellectuele capriolen stoppen. Ik heb concrete antwoorden nodig. Is het een hij of een zij? Getrouwd of vrijgezel? Jong of oud?

Stotterend begon ik aan mijn opsomming van sociale gegevens die ik in het manuscript gevonden heb. Het is een man van tussen de 30 en 40 jaar oud. Hij is getrouwd en heeft twee zoons, Rik en Karel. De jongens zijn oud genoeg om te kunnen fietsen en om in bomen te klimmen. Hij behoort hoogstwaarschijnlijk tot de middenklasse en heeft een auto zonder een autofanaat te zijn. Hij heeft ook een huis met een tuin, met daarin een kersenboom die kennelijk regelmatig gesnoeid wordt, waardoor die lekkere vruchten afwerpt die door de kinderen graag worden genuttigd. De vakantie brengt hij door met zijn familie in hun zomerhuisje. Hij heeft een goede band met zijn ouders en zorgt ervoor om deze relatie open en levend te houden. Voor zijn vrouw heeft hij veel respect en houdt rekening met haar mening. Hij kijkt tegen haar op en laat haar het laatste woord hebben. Hij leerde zijn zoons ook respect te tonen voor de dames.

Het lijkt erop dat hier de verdeling van taken langs een traditionele weg geschiedt: zij zorgt voor het huishouden en de kinderen, hij is de kostwinner. Daarnaast neemt hij de reparaties, de auto en de fietsen, de tuin en de slager voor zijn rekening. Hij werkt als taaldocent aan een universiteit en ontwikkelt onderwijsmateriaal, waar het manuscript een bewijs van is.

Uit het bovenstaande zou je kunnen concluderen dat het om een bescheiden, hoogopgeleide, liefdevolle man gaat die verantwoordelijkheid voor zijn familie neemt en daarbij aan de ontwikkeling van het onderwijs en de wetenschap bijdraagt. Een brave man, een bewuste burger en een doelgerichte en creatieve

docent. Toch hier en daar sluimert in zijn verhaal (met een ironisch knipoog) weemoed naar kleurrijke ondeugendheid. De verhalen worden over het algemeen met neutrale woorden geschreven zonder zwaar op de hand te zijn. De auteur maakt gebruik van de standaardtaal en uit het niets verrast hij de lezer met het woord *nozems*. Wie zijn nozems? Jongeren die spijkerbroeken en leren jack dragen, zich op brommer verplaatsen en om hun vetkuiven bekommerd zijn. Vriendinnen van nozems dragen jurken en versieren hun hoofden met suikerspinkapsels. In de jaren '50 en '60 maakten zij de straten onveilig. (sjlgs.nl). 1955 schreef Jan Vrijman een artikel in *Vrij Nederland* over *De nozems van Nieuwendijk* en hij schetste een nogal ongunstig beeld van hangjongeren van toen, toenmalige rebellen zonder reden.

Zou de auteur stiekem naar de onbeperkte vrijheid verlangen met de wind in de haren en een sigaret in de mondhoek? Of als liefhebber van detectives en intriges en als een aandachtige observator van het menselijk gedrag en menselijke relaties zou hij misschien toch liever op jacht naar boeven willen gaan? Of als een vreedzame man die geen vlieg (ook die op zijn linker grote teen kwam te zitten) kwaad zou doen, zou hij misschien toch voor een pragmatische tussenoplossing kiezen en zich in het fantasierijk uitleven?

Nou, wat wordt het dan?, hoorde ik weer de ongeduldige stem van de onderzoeker. *Een rebel, boevenvanger of vreedzame creatieveling met een ironische blik op de werkelijkheid? Ik zou kiezen voor de laatste*, antwoordde ik met een druppel onzekerheid, want hier en daar laat de auteur zijn tweede ik aan het woord, maar dat vertel ik liever niet aan de onderzoeker. *Waar woont hij?* vroeg de onderzoeker op zijn bekende aanmoedigende wijze.

Hmmm, dat is een moeilijke vraag. Er zijn weinig duidelijke aanwijzingen naar zijn vader-/moederland. Hij kan in Nederland, maar ook in België wonen. Sinterklaas neemt een prominente plek in zijn verhaal in, maar hij vertelt over de Sint zonder overdreven eerbied. De auteur is een weldenkend mens met een vooruitzicht naar de toekomst. Sinterklaas is in zijn verhaal een zelfstandige ondernemer die behalve zijn paard geen medewerkers in dienst heeft en hierdoor ook geen aanstoot of ergernis geeft. Sinterklaas is gewoon, maar hij verwacht van mensen wel braafheid en vastbeslotenheid en daadkracht, voor twijfels heeft hij geen geduld. Aan Sinterklaas kan men dus moeilijk herkennen of hij meer Vlaams of Nederlands is, maar als wij naar het vakantiegedrag van de auteur gaan kijken, komen we iets meer over zijn vermoedelijke afkomst te weten.

Hij gaat op vakantie naar zijn hut ergens op de hei en doet zijn inkopen bij de lokale inwoners. Geen caravan dus, geen camping, geen volgepakte auto met aardappelen, pindakaas en hagelslag. Het zou kunnen betekenen dat wij met een

Vlaming te maken hebben, maar één zwaluw maakt nog geen zomer. Één bewijs is geen bewijs. Op basis van het taalgebruik is het ook moeilijk te concluderen dat er sprake is van een bewezen oorzakelijk verband. Het taalgebruik is ingetogen en neutraal, voor zover de taal neutraal kan zijn. Er zijn respectievelijk weinig adjectieven als *leuk* of *gezellig*. De auteur vindt dingen wel plezierig, maar niet plezant, hij heeft wel trek in koffie, maar geen goesting. Het manuscript is in de standaardtaal opgesteld zonder uitstapjes naar verschillende dialecten of tussentaal.

Hier heb ik dus niet zo veel aan, zei de rechercheur nors. Dat noem ik de kracht van de aanmoediging.

Er kan met grote voorzichtigheid worden vastgesteld dat de auteur geen grote dierenliefhebber is. Er komen geen katten, honden, konijnen of cavia's in zijn verhalen voor. Het paard van Sinterklaas wordt er wel in genoemd. Wij zien ook een vlieg op de linker grote teen van de auteur landen, maar over haar lot is niets meer bekend. De auteur spreekt wel met sympathie over de aardige koeien die in de wei onbekommerd naar de voorbijrijdende treinen staan te kijken. Dat zijn overduidelijk koeien die tot de voltooid verleden tijd behoren. De koeien van vandaag staan vaker in de stal dan in de wei en hebben zeker veel grotere zorgen dan de koeien van toen. Zij staan in emissiearme stallen op emissiearme vloeren en houden hun adem in om zo weinig mogelijk stikstof te produceren en aan de strenge milieuregels te voldoen. En er is niemand die aan hun psychische comfort denkt.

Afijn, terug naar de auteur. Hij eet graag een biefstuk en een gekookt eitje, dus vegetariër valt hem moeilijk te noemen. Hij is wel een grote taalkenner en dat geeft hoop dat hij diervriendelijk vlees eet en op Beter Leven-keurmerk let en tot de havermelkelite behoort.

Ik krijg de indruk dat u me te grazen neemt, mevrouw!, hoorde ik weer die onaangename stem. *Ik eis bindende conclusies, nu!*

Kort samengevat, het komt erop neer dat de auteur een bijzondere persoonlijkheid heeft en hoogstwaarschijnlijk ook bijzonder wordt genoemd in het koninkrijk der wetenschappen. Hij is eigenzinnig, ruimdenkend, vindingrijk en origineel en neemt de werkelijkheid met een flinke korrel zout. Uit zijn verhalen komt het beeld van een persoon naar voren die het goed meent met de medemens en vrouwen de ruimte geeft om af en toe te zeggen wat ze denken en daarbij houdt hij nog rekening met hun mening. De auteur in kwestie is geïnteresseerd in de actualiteiten en heeft vrij veel vertrouwen in ministers en hun bekwaamheden. Zijn belangstelling voor de wereld om hem heen kent echter zijn grenzen, namelijk het weer kan hem worden gestolen en de gesprekken over de onregelmatigheden in de meteorologische orde van de wereld kan hij missen als kiespijn.

De auteur beschikt over het vermogen om over zichzelf met een dosis zelfspot en humor te schrijven. Hij is niet bang om zijn zwakkere kanten te laten zien en die ook te erkennen. *Zaniken is een van mijn ergste gebreken*, gaf hij eerlijk toe. Het is een ware kunst om jezelf niet te serieus te nemen en je geest gezond en in de balans te houden. De auteur let op zijn mentale welzijn door zich niet te laten opwinden en, ook al slaat de stress toe, blijft hij kalm en geduldig. Bij mijn lofzang over de gezonde leefstijl van de auteur valt toch een kleine kanttekening te maken. De auteur steekt graag een sigaret op, wat tegenwoordig zwaar ontmoedigd wordt. Maar wie weet, misschien is hij er ondertussen wel mee gestopt.

Stop, stop!, riep de rechercheur zoals altijd vriendelijk en aanmoedigend in mij oor. *Hij is er, hij is er! Wie is er? vroeg ik verbaasd. De auteur zelf! Ik heb hem aan de lijn en u moet het woord doen!*

Met een trillende vinger over mijn toetsenbord, vervuld van verlegenheid en dankbaarheid, zeg ik vandaag hartelijk dank aan Professor Wilmots. Het was mij een eer en genoeg om u nog tijdens mijn studie in uw boek te mogen ontmoeten. En dankzij deze etude heb ik de indruk u nog wat beter te hebben leren kennen.

BIBLIOGRAFIE

- “Als je niet ken winnen, moet je zorgen dat je niet verliest.” *NH Nieuws*, 22 okt. 2015, www.nhnieuws.nl/nieuws/172945/als-je-niet-ken-winnen-moet-je-zorgen-dat-je-niet-verliest. Geraadpleegd op 9 sep. 2022.
- Carr, Nicholas. *Płytki umysł. Jak internet wpływa na nasz mózg*. Helion V, 2021, p. 17.
- De Cervantes, Miguel. *De vernuftige edelman Don Quichot van La Mancha*. Athenaeum, 2014.
- Kredens, Krzysztof. “Identyfikacja autorstwa anonimu: metodologia i aspekty praktyki sądowej w krajach anglosaskich.” *IUSTITIA Prawo karne*, nr. 1, 2016, pp. 1-4.
- Łęcka, Beata. “Mindfulness – uważność, wyciszenie, spokój.” *Metis*, 7 apr. 2020, www.metis.pl/content/view/3453/105. Geraadpleegd op 9 okt. 2022.
- Renckens, Erica. “Je schrijfstijl als vingerafdruk.” *NEMO Kennislink*, 23 sep. 2010, <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/je-schrijfstijl-als-vingerafdruk>. Geraadpleegd op 17 sep. 2022.
- Rybicki, Jan. “Pierwszy rzut oka na stylometryczną mapę literatury polskiej.” *Teksty Drugie: teoria literatury, krytyka, interpretacja*, nr. 2, 2014, pp. 106-128, http://rcin.org.pl/Content/59776/WA248_78492_P-I-2524_rybicki-pierwszy_o.pdf. Geraadpleegd op 9 okt. 2022.
- “Sieradenroof op kunstbeurs Tefaf in Maastricht, opgepakte verdachten zijn Belgen.” *NOS*, 28 jun. 2022, www.nos.nl/artikel/2434402-sieradenroof-op-kunstbeurs-tefaf-in-maastricht-opgepakte-verdachten-zijn-belgen. Geraadpleegd op 9 sep. 2022.
- Vrijman, Jan. “De nozems van Nieuwendijk.” *Vrij Nederland*, 18 aug. 1955, www.vn.nl/de-nozems-van-de-nieuwendijk. Geraadpleegd op 15 sep. 2022.

Wilmots, J. G. *Voor wie Nederlands wil leren. Eerste deel*. Wetenschappelijk Onderwijs Limburg Universiteitscampus, 1974.

GERAADPLEEGDE WEBSITES

www.beterspellen.nl/website/mob.php?pag=93. Geraadpleegd op 9 okt. 2022.

www.doublesmart.nl/?utm_source=google&utm_medium=organic&utm_campaign=gmb.

Geraadpleegd op 17 sep. 2022.

www.typemachinefabriek.nl. Geraadpleegd op 17 sept. 2022.

www.schrijfmachine.be. Geraadpleegd op 17 sep. 2022.

www.sjlgsl.nl/jeugdcultuur/nozems-1.html. Geraadpleegd op 17 sep. 2022.

VOOR WIE DE AUTEUR WIL VINDEN

Abstract

Het artikel bevat het verslag van de zoektocht naar de auteur van het leerboek *Voor wie Nederlands wil leren*. Het geheel is ingebed in literaire fictie met een vermenging van wetenschappelijke gegevens op het gebied van forensische taalkunde. Het doel was om een psycholinguïstisch profiel van de auteur op te stellen en te laten zien hoe fascinerend het is om een taalkundige vingerafdruk te bestuderen. Bij het identificeren van de auteur van een geschreven tekst gaat de expert op zoek naar de karakteristieke taalkundige kenmerken, waarbij lexicale, syntactische en grammaticale elementen, evenals taalkundige fouten worden geanalyseerd. Tegelijkertijd wordt er een bijzondere aandacht aan de specifieke woordenschat besteed die door de auteur van de tekst werd gebruikt (bijv. neologismen, archaïsmen, ontleningen, dialectismen) alsook aan de stilistische middelen (bijv. metaforen, paradoxen, hyperbolen). Deze elementen vormen het zogenaamde idiolect, d.w.z. de individuele taal van het individu. Elke persoon gebruikt zijn eigen, specifieke en karakteristieke taal, die een weerspiegeling vormt van zijn opleiding, levenservaringen, beroep of leeftijd. Op basis van de analyse van de taalkundige eigenschappen van de tekst en rekening houdend met psychologische kennis, kunnen ook pogingen worden ondernomen om conclusies te trekken over de emoties die de auteur ervaart. Een gedetailleerde studie van de tekst op taalkundig, inhoudelijk en psychologisch vlak stelt de expert in staat om een psycholinguïstisch portret te tekenen van de vermoedelijke auteur.

Trefwoorden: forensische taalkunde; psycholinguïstisch profiel; taalkundige vingerafdruk; Jos Wilmots; idiolect

W POSZUKIWANIU AUTORA

Streszczenie

Artykuł jest sprawozdaniem z poszukiwania autora podręcznika do nauki języka niderlandzkiego *Voor wie Nederlands wil leren*. Całość jest osadzona w literackiej fikcji z domieszką naukowych danych z dziedziny lingwistyki kryminalistycznej. Celem było sporządzenie psycholingwistycznego profilu autora i pokazanie, jak fascynujące jest badanie językowego odcisku palca. W procesie identyfikacji autora tekstu pisanego ekspert poszukuje charakterystycznych cech językowych, analizując przy tym elementy leksykalne, składniowe i gramatyczne, jak również błędy językowe. Zwraca przy tym szczególną uwagę na specyficzne słownictwo, którym posługuje się

autor tekstu (np. neologizmy, archaizmy, zapożyczenia, dialektyzmy) i środki stylistyczne (np. metafory, paradoksy, hiperbole). Elementy te składają się na tak zwany idiolekt, czyli indywidualny język jednostki. Każda osoba posługuje się swoim własnym i charakterystycznym dla niej językiem, który jest niejako odzwierciedleniem jej wykształcenia, doświadczeń życiowych, zawodu czy wieku. Na podstawie analizy właściwości lingwistycznych tekstu i przy uwzględnieniu wiedzy psychologicznej można również podejmować się prób wnioskowania o emocjach przeżywanych przez autora. Szczegółowe badanie tekstu na poziomie językowym, treściowym i psychologicznym pozwala nakreślić psycholingwistyczny portret prawdopodobnego autora badanego tekstu.

Słowa kluczowe: lingwistyka kryminalistyczna; psycholingwistyczny profil; językowy odcisk palca; Jos Wilmots; idiolekt

IN SEARCH OF AN AUTHOR

S u m m a r y

This article reports on the search for the author of the textbook titled *Voor wie Nederlands wil leren* [For those who want to learn Dutch]. The article presents as literary fiction with some elements of scientific data in the field of forensic linguistics. The aim was to create a psycholinguistic profile of the author and to show how fascinating it is to study a linguistic fingerprint. When identifying the author of a written text, the expert looks for characteristic linguistic features, analysing lexical, syntactic and grammatical elements, as well as linguistic errors. At the same time, particular attention is paid to the specific vocabulary used by the author of the text (e.g. neologisms, archaisms, borrowings, dialectisms) as well as to stylistic devices (e.g. metaphors, paradoxes, hyperboles). These elements form the so-called idiolect, i.e. the specific language of the individual. Each person uses their own specific and characteristic language, which reflects their education, life experiences, profession or age. Based on an analysis of the linguistic properties of the text, and taking into account psychological knowledge, attempts can also be made to draw conclusions about the emotions experienced by the author. A detailed study of the text on a linguistic, content and psychological level enables the drawing of a psycholinguistic portrait of the presumed author.

Keywords: psycholinguistic profile; linguistic fingerprint; forensic linguistics; Jos Wilmots; idiolect